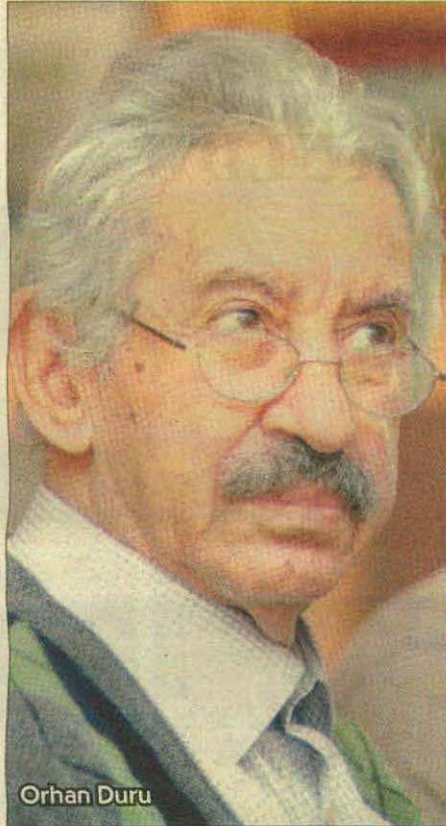

ORHAN DURU'NUN 'MAVİ GEZİ'Sİ GENİŞLETİLMİŞ BASIMIYLA YENİDEN YAYIMLANDI

Pirî Reis'in izinde...

"Mavi Gezi"nin tümünü, Orhan Duru'nun Pirî Reis'i takip ederek çıktığı yolculukların gözlem ve bilgi yüklü bir anlatımı olarak görebiliriz.

Orhan Duru

97'nin Baharı'ydı. P **Sanat** Kültür Antika dergisinin yaz sayısını Akdeniz'e ayırmaya karar vermiştik. Tarihin en eski zamanlarından gelip çağımız düşünce ve **sanatını** derinden etkileyen Akdeniz uygarlıklarının **sanattaki** yansımalarına. Ne ki dünyanın bu en büyük iç denizinin kıyılarında bir yolculuğa çıkmadan olmazdı.

Böyle bir yolculuğa ise olsa olsa Akdeniz'in tüm girdiçiktisini bilen bir deniz kurdu, Pirî Reis kılavuzluk edebilirdi. Pirî Reis'in on altıncı yüzyılın ilk çeyreğinde Gelibolu'da hazırlayıp Kanunî Sultan Süleyman'a sunduğu "Kitab-ı Bahriye" Akdeniz'e yelken açan denizcilere yol göstermemiş miydi?

Peki, Çanakkale Boğazı'ndan demir alıp "Kitab-ı Bahriye"nin dümen suyunda Akdeniz kıyılarını dolaşarak İskenderun'a uzanan bir yolculuğa kim çıkarabilirdi bizi? O kıyılarda çıktığı gezileri yıllarca yazmış olan Orhan Duru'dan daha iyi kimi bulabilirdik ki?

DURU İLE BİR ŞÖLEN GÜNÜ

Pırl pırl bir bahar günü, P dergisinin fotoğrafçısı Caroline Erel'i de alıp Orhan Duru'yla birlikte İstanbul

Üniversitesi'nin Süleymaniye'deki Nadir Eserler Kütüphanesi'ne yollanmıştık. Caroline, belki de Evliya Çelebi'nin sözünü ettiği "harita esnafı"nın çoğalttığı "Kitab-ı Bahriye"nin TY. 6605 numaraya kayıtlı, **sanat** yapıtından farksız bir kopyasını sayfa sayfa fotoğraflamıştı; neler yazacağını kafasında canlandıran Duru'nun gözetiminde.

Kütüphanedeki işimizi bitirdikten sonra, Orhan Duru'yla birlikte Beyazıt'a yürüyüp Sahaflar Çarşısı'na uğramıştık. Çoğu Duru'nun dostu olan sahaflarda sohbet oturup kuşburnu ve ıhlamur çayları içtiğimizi anımsıyorum.

Pirî Reis'in "Kitab-ı Bahriye"siyle başlayan, sahafların çaylı sohbetleriyle süren şöleni, Kapalıçarşı'nın Kılıççılar Kapısı'nın karşısındaki Subaşı esnaf lokantasındaki yemekle sonlandırmıştık.

Yaz geldiğinde, Orhan Duru, P okurlarını, "Kitab-ı Bahriye"nin yol göstericiliğinde doyumsuz bir yolculuğa çıkarıyordu Akdeniz sularında.

BİR EVVELİYATI VAR

Kuşkusuz, bunun bir evveliyatı vardı. Gezi yazılarını ilkin 1977'de "Kıyı Kıyı, Kent Kent" başlığı altında **kitaplaştıran** Duru, on yıl sonra da bu kitabını yeni

eklerle genişleterek Ada **Yayınları**'ndan "Mavi Gezi"yi yayımlamıştı.

Geçenlerde, Duru'nun "Mavi Gezi"si, son yıllarında onu yakından tanımış olan Burak Fidan tarafından yayına hazırlanarak yeniden yayımlandı. Fidan, **Yapı Kredi Yayınları**'ndan çıkan bu yeni basımda, bir önceki basımın seyir haritasına bağlı kalınmakla birlikte, yıllar sonra yeniden gezdiği, yazdığı yerlerle ilgili bölümlerin eklendiğini belirtiyor.

SAVAŞLARIYLA DEĞİL HARİTALARIYLA

Orhan Duru'nun 97 Yazı'nda P dergisi için kaleme aldığı yazı, "Pirî Reis ve Akdeniz: Kitab-ı Bahriye ile Bir Yolculuk" başlığını taşıyordu:

"Tarihimizde ünlü denizciler arasında ayrı bir yeri vardır Pirî Reis'in. Kimileri savaşlarıyla ünlüyse Pirî Reis yaptığı haritalarıyla unutulmaz olmuştur. Başka bir özelliği ise gerçek bir Akdenizli olması, Akdeniz'in her köşesini, girdisini çıktısını bilmesidir. Bunu gemiciler için düzenlediği 'Kitab-ı Bahriye' adlı kitabından anlıyoruz (...) Pirî Reis bu kitabında tüm Akdeniz kıyılarını anlatıyor, denizciler için yol gösteriyor (...) Üstelik bu anlattıklarını ince bir zevkle çizilmiş haritalarla destekliyor..."

YENİ GÖZLERLE SEYRETMEK

Bu yazının kısa bir versiyonu, 'Pirî Reis'in İzinde' başlığıyla "Mavi Gezi" kitabında da yer alıyor. Aslında, "Mavi Gezi"nin tümünü, Duru'nun Pirî Reis'in izinde çıktığı yolculukların gözlem ve bilgi yüklü bir anlatımı olarak görebiliriz.

Duru, Akdeniz'in kıyılarını, kentlerini bir **kitap** gibi okuyor. Kentlerin, kıyıların, adaların eski çağlarını yeni gözlerle seyreliyor. Dahası, zamanın oluşturduğu değişimlere, başkalaşımlara karşın, Anadolu'nun eski uygarlıklarının bugüne ışık tutan izlerini keşfetmekle kalmıyor, Kazancakış'ın deyişiyle, her usta gezgin gibi gezdiği yeri her yazısında kendisi yaratıyor.

Bunda, 1950 Kuşağı'yla başlayan öykücülüğünün de payı var kuşkusuz. ■